

Aandachtspunten voor Opdrachtgevers bij Bodemenergie

Datum: 28-05-2026

Adviseur: Ad van Bokhoven

✓ Milieu en omgeving

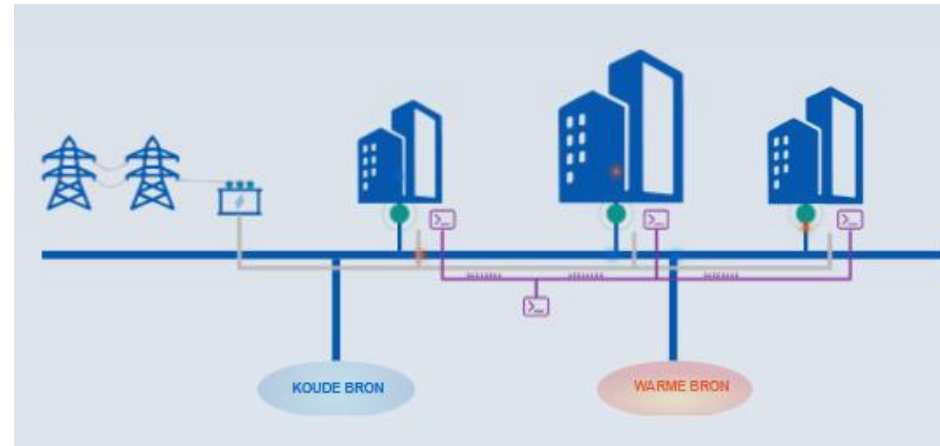
✓ KAM-management

✓ Energie- en procestechniek

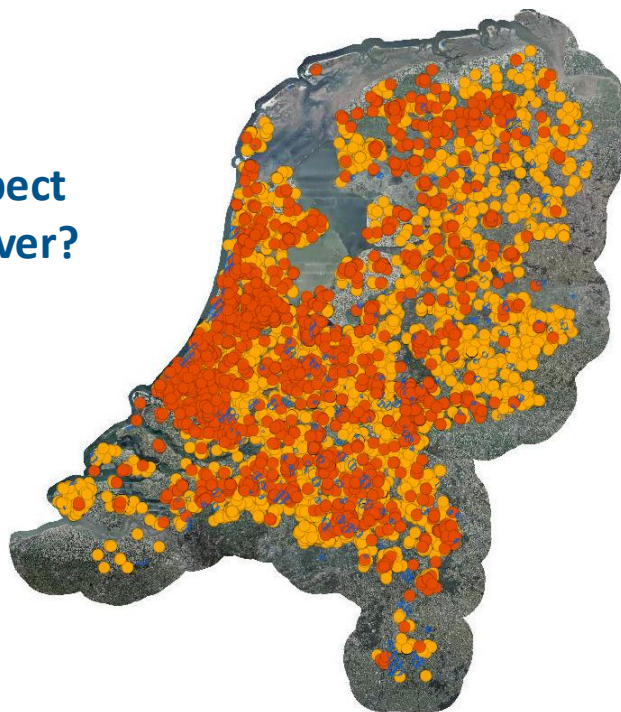
✓ Arbo en veiligheid

Opbouw van de Presentatie

- Introductie
- Aanleiding en Context
  - Europese doelstellingen
  - Kenmerken Bodemenergie
- Technische en organisatorische aandachtspunten
  - Gemeentelijke regie en stimulering
  - Ontwerp, ondergrond en vergunningen
- Realisatie, veiligheid en monitoring
  - Kwaliteit in uitvoering
  - Beheer
  - Monitoring

1. Wat is het
allerbelangrijkste aspect
voor een opdrachtgever?

- Prijs / kwaliteit
- In compliance zijn
- Gasloos
- Gratis koeling
- Efficiënte warmte
- ?

Europese doelstellingen en achtergronden energietransitie

- 2030: Reductie van 55% CO₂-uitstoot
- 2035: Er wordt een grondstoffencrisis verwacht
- 2040: Reductie van 90% CO₂-uitstoot
- 2050: Reductie van 100% CO₂-uitstoot
- 2050: Volledig circulair
- 2050: volledig gifvrij

Specifieke aandachtspunten in Nederland

- Er wordt ingezet op elektrificatie, maar dit leidt in Nederland tot netcongestie
- Beschikbare duurzame bronnen zijn beperkt **de bodem is overal!**

Waarom bodemenergie een sleutelrol speelt

Duurzame en efficiënte energiebron

Bodemenergie biedt een stabiele en efficiënte bron van verwarming en koeling voor gebouwen, essentieel voor de energietransitie.

Seizoensopslag van warmte

Warmte kan in de zomer worden opgeslagen en in de winter worden gebruikt, wat de energie-efficiëntie verhoogt.

Vermindering netbelasting

Bodemenergie vermindert de belasting op het elektriciteitsnet, wat helpt bij netcongestieproblemen.

Schaalbare oplossing voor iedere gemeenten

Bodemenergie is een bewezen en schaalbare oplossing voor duurzame gebouwde omgevingen in iedere gemeente.

Technische en organisatorische aandachtspunten

Gemeentelijke regie en stimulering van Bodemenergie

- **Ken het beleid!**

- Warmtevisie (heeft bodemenergie een duidelijke plek?)
- Wijk uitvoeringsplannen (welke plek krijgt bodemenergie?)
- Hoe vindt burgerparticipatie en communicatie plaats?
- Hoe wordt samengewerkt met ontwikkelaars, (netwerk)bedrijven, burgerparticipatie initiatieven, Waterbeheerders?

- **Ken de bevoegdheid!**

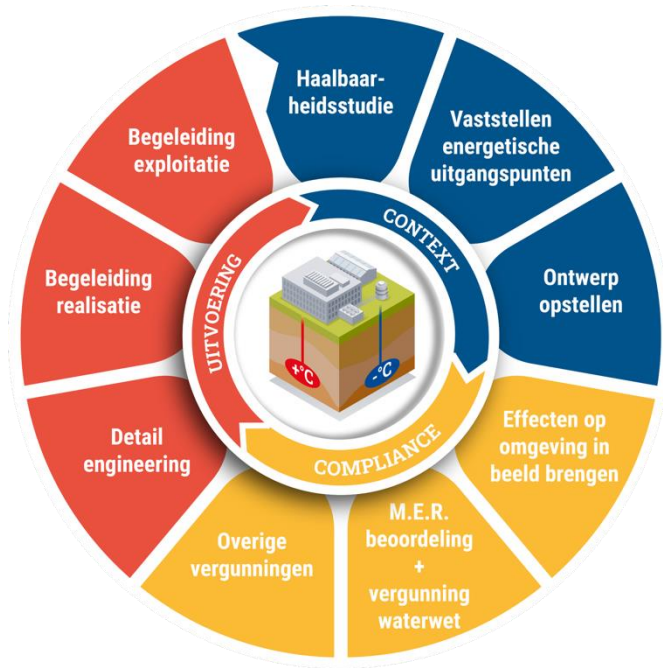
- Bevoegd gezag gesloten bodemenergiesystemen (BWW's)
- Aanwijzen warmtekavels (Wet collectieve Warmte)
- Bevoegd gezag ruimtelijke inrichting

- **Herken stimulering!**

- Zijn er subsidies,
- leningen of,
- wordt er een gezamenlijke inkoop gefaciliteerd?

Een succesvol proces

Noodzaak van goed ontwerp

Een goed ontwerp wordt bepaald door een afgestemde warmtevraag, koudevraag en systeembalans en zorgt voor optimale bodemenergieprestaties.

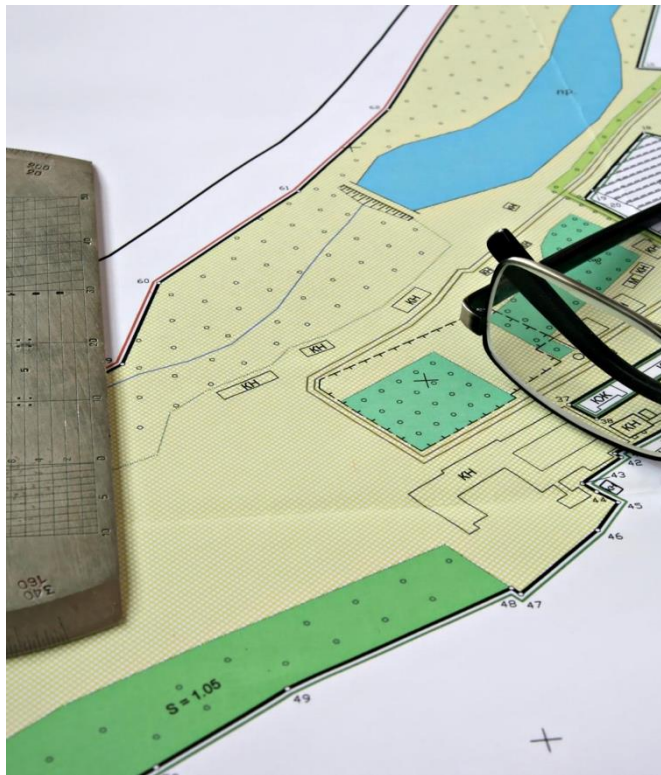
Analyse van omgevingsfactoren

Geohydrologie, bodemopbouw en grondwaterstroming zijn cruciaal voor een succesvolle bodemenergiesysteem.

Belang van vergunningen

Tijdig starten en afstemmen van het vergunningstraject voorkomt vertragingen en waarborgt projectvoortgang.

Ontwerp, ondergrond en vergunningen

- Werk met gecertificeerde partijen (verplicht):
  - BRL 11000 (ondergrond)
  - BRL 6000-21 (Energiecentrale)
- Samenwerking is essentieel
  - Energievraag gebouw bepaald energievrage ondergrond
  - Ondergrond bepaald omvang systeem
  - Kaveloppervlak en ruimte bepalen bronpositie
- Begin op tijd!
  - Het verkrijgen van een vergunning duurt circa 6 tot 12 maanden
  - Boorbedrijven zitten vaak al een heel jaar vol
  - Voorkom vertraging

Analyse van omgevingsfactoren (bodemgesteldheid)

Verticale Doorsnede BRO REGIS II v2.2.2

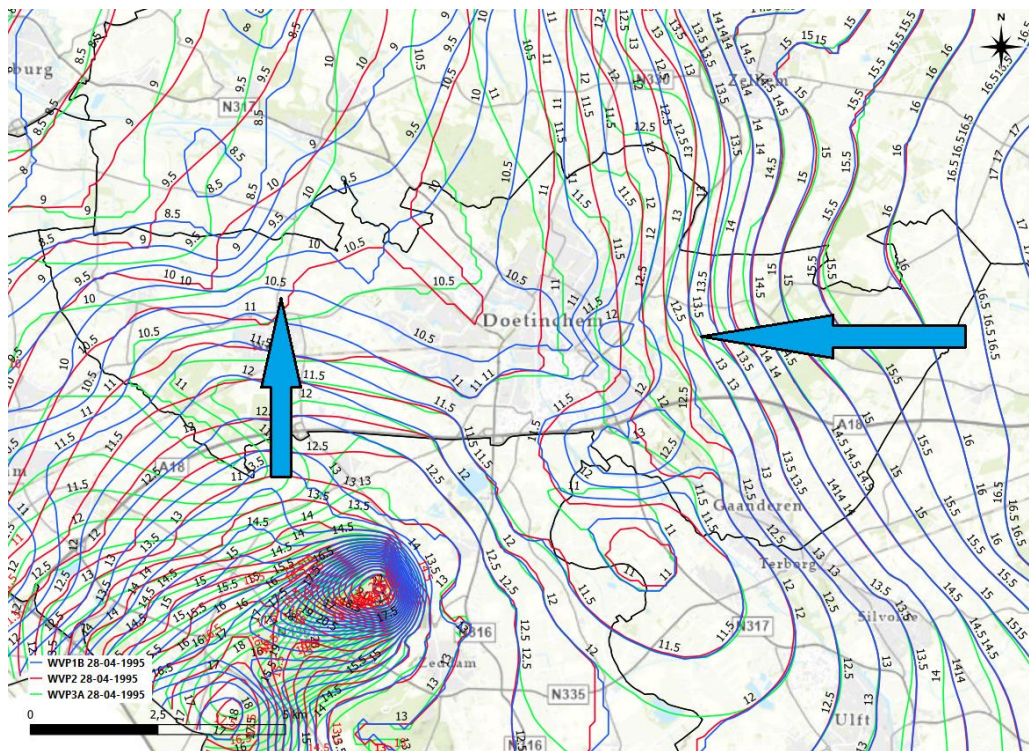

- Verschillen in eigenschappen van bodemlagen
- Verschillen in watervoerende pakketten

Vraag: Waar heeft de bodemopbouw o.a. impact op?

- Diepte van boren
- Zettingsgevoelige objecten (gebouwen, archeologische waarden, dijken, infrastructuur)

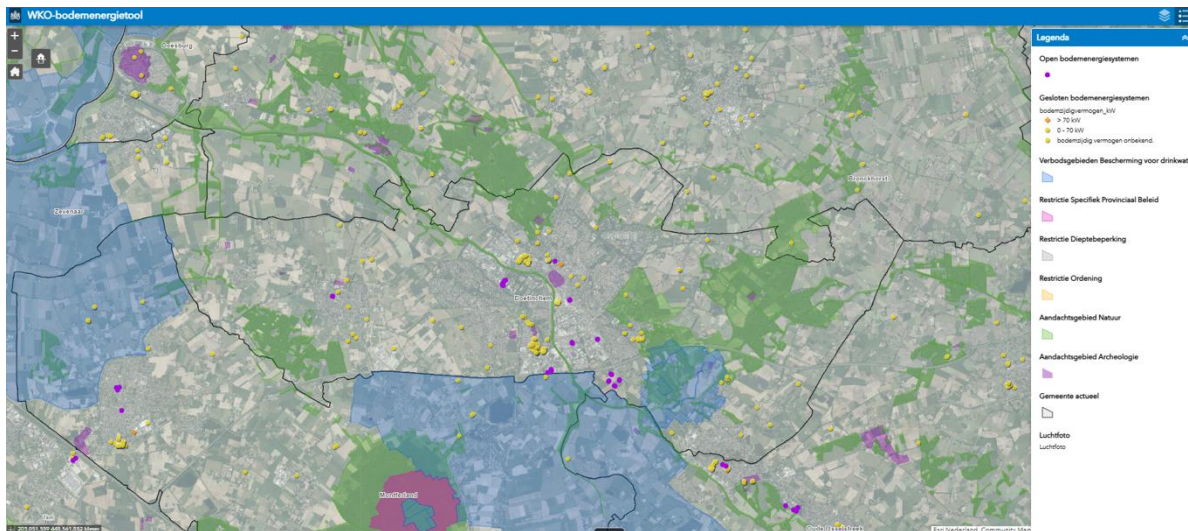
Analyse van omgevingsfactoren (grondwater)

- Richting van de grondwaterstroming
- Snelheid van de grondwaterstroming
- Verschillen in grondwaterkwaliteit (zoet/zout – zuurstofrijk/zuurstofarm)
- Infiltratie of juist kwel
- Polder of hoge zandgronden

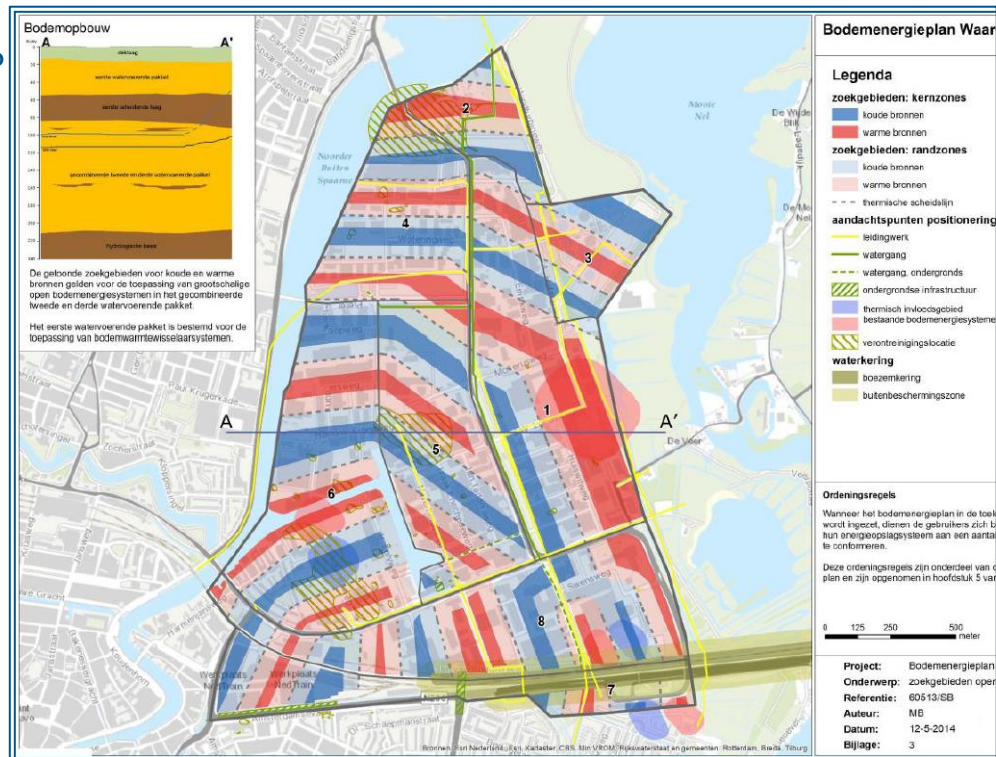
Analyse van omgevingsfactoren (omgevingsbelangen)

- Grondwaterverontreinigingen
- Natuurgebieden
- Waterwingebieden
- Grondwatergebruikers
- Beschermingszones
- Archeologische waarden
- Infrastructuur

Analyse van omgevingsfactoren (Beleid)

- Bodemenergieplannen met beleidsregels?
- Boringsvrijezones en grondwaterbeschermingsgebieden?
- Aardkundige waarden?
- Omgang kabels en leidingen?
- Lozingsvoorzieningen?

Realisatie, veiligheid en monitoring

Belang van gecertificeerde partijen

Selecteer altijd gecertificeerde boorbedrijven, installateurs en ontwerpers voor een betrouwbare uitvoering.

Veiligheid integraal meenemen in ontwerp

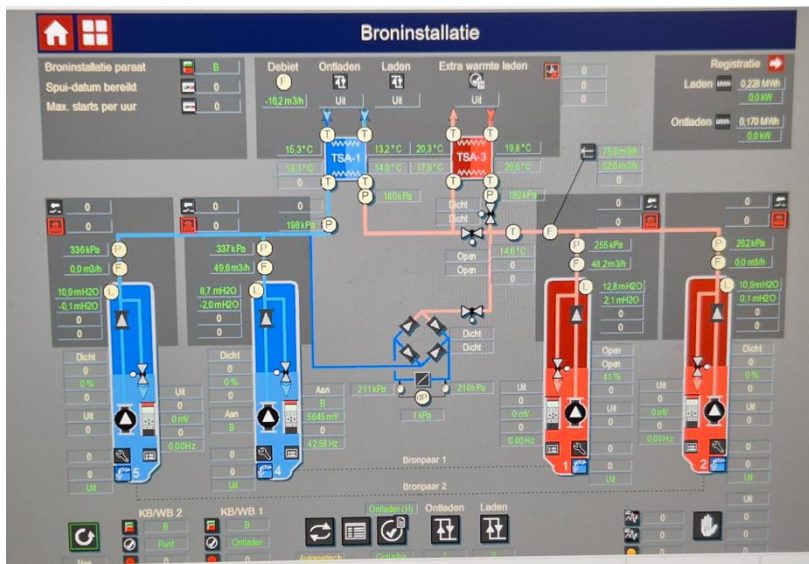
Veiligheid moet vanaf het ontwerp worden meegenomen, inclusief eisen voor technische ruimten en installaties. (ventilatie, plek WP, geen ontstekingsbronnen, lekdetectie en veiligheidsvoorzieningen, beperkt volume koudemiddel)

Veiligheid met natuurlijke koudemiddelen (F-gassen vanaf 2030 niet meer toegestaan)

Natuurlijke koudemiddelen zoals propaan en CO₂ verhogen duurzaamheid maar vereisen veiligheidsmaatregelen tegen explosiegevaar (ATEX-regelgeving van toepassing → Explosieveiligheidsdocument is verplicht).

Beheer als bepalende factor

Belang van beheer bij exploitatie

Goed beheer bepaalt de prestaties en efficiëntie van bodemenergiesystemen tijdens de exploitatiefase.

Kernaspecten van beheer

Procesafspraken over inregeling, monitoring, onderhoud en optimalisatie zijn cruciaal voor het goed functioneren van het systeem.

Voordelen van deskundig beheer

Deskundig beheer leidt tot lagere energiekosten, langere levensduur en betere gebruikerservaring.

Monitoring als bepalende factor

Organisatie en verantwoordelijkheid

Vroege planning van beheer en duidelijke prestatieafspraken zijn essentieel voor duurzaam succes.

Monitoring en energiemangement

Monitoring optimaliseert prestaties en is vaak verplicht, wat betrouwbaarheid en rapportage aan autoriteiten verbetert. (GACS-verplichting bij systemen > 290 kW en in 2030 bij 70 kW systemen)

2. Welke aspecten zorgen voor het opdrijven van de kosten?

Antwoord:

- Marktwerving
- Aanbestedingsregels
- Beperkte bodemcapaciteit
- Boordiepte
- Bronnen in openbaar terrein
- Bodemverontreiniging
- Beperkte ruimte
- Complexe omgevingsfactoren
- Verkeerd beheer
- Regeldruk

Contact

Ad van Bokhoven

avb@kwa.nl

033 466 13 60